

'Otoportre'

FIRÇASININ UCUNDAKİ RENK, DOĞANIN IŞIĞI İDİ

Zeynep ÇULHA

Rezan Has Müzesi sergi ve etkinlik yöneticisi

Rezan Has Müzesi, 75. ölüm yıldönümünde saygıyla andığı sanatçı Nazmi Ziya Güran'ın özel koleksiyonlarda yer alan eserlerinden bir seçkiyle hazırlanan 'Işığın Ressamı: Nazmi Ziya Güran' sergisini 18 Şubat'ta sanatseverlerle buluşturuyor.

1914 kuşağı ressamlarından Nazmi Ziya Güran, Aksaray'da Horhor mahallesindeki baba evinde, Çamlıca'da, Süleymaniye'de, Fındıklı'daki geniş camlı atölyesinde, Boğaziçi'nde, Haliç'te, Üsküdar'da, deniz kıyılarında, kentın tepelerinde, sokaklarında, kırlarında, işgal yıllarında ya da Cumhuriyet coşkusunun en yoğun olduğu dönemde her şeyiyle İstanbul'un bir parçası, gözlemcisi, tanığı ve ressamıdır.

Ressam, fırçasını bu güzel kentın bahçe ve parklarında, ağaçlarında, bostanlarında, kırlarında, sokak ve mahallelerinde, köşk ve konaklarında, sahil ve rıhtımlarında dolaştırırken; İstanbul kentının, denizini, teknelerini, cami ve kiliselerini, türbelerini, kahvelerini, çeşmelerini ve İstanbul insanının bu doğal ve kentsel ortam içinde akıp giden yaşamını ele almış.

ESERLERİ IŞIK VE NEŞEDEN PARLARDI

Türkiye'nin ilk empresyonist ressamı arasında yer alan Nazmi Ziya Güran, ışık ve neşeden parlayan eserlerinde, en çok güneşin binbir pırıltısından etkilenmiş, tabiatın ona sunduklarını bir nimet olarak benimsemiş ve tuvallerine aynı gerçekçilikle yansıtmış. Ressamın, ışıkla flört edercesine savurduğu fırça darbelerinde hissettiğimiz huzur ve mutluluk duygusu, aslında Nazmi Ziya Güran'ın ışığın peşindeki serüvenini anlatıyor bize.

19. yüzyılda Fransa'da ortaya çıkan empresyonizm (izlenimcilik) akımının Türkiye'deki en iyi temsilcilerinden olan Güran'ın, özel koleksiyonların değerli eserlerinden ve İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nden özel bir seçki ile hazırlanan, yaklaşık 60 eserinin yer alacağı sergi; 17 Nisan'a kadar Rezan Has Müzesi'nde ziyaretçilerini bekliyor.

EMPRESYONİZMİN TÜRKİYE'DEKİ TEK GERÇEK TEMSİLCİSİ NAZMI ZİYA GÜRAN (İstanbul, 1881-1937) AYNI KONUYU, GÜNÜN DEĞİŞİK IŞIKLARINDA TUVALE AKTARIRDI

Güran Vefa İdadisi'nin ardından, Mülkiye Mektebi'nde öğrenim görür. Çocukluğundan beri sanata düşkünlüğü sebebiyle Sanayi-i Nefise'ye girmek ister, amcası Binbaşı Hasip'ten resim dersleri alır, ancak ailesi karşı çıkar.

1901'de Mülkiye'den mezuniyeti ve babasının ölümü üzerine kendi kararıyla 1902'de Sanayi-i Nefise Mektebi'ne kaydolur. Salvatore Valeri, Warnia Zarzecki ve Osgan Efendi gibi hocaların verdikleri eğitime uyum sağlamada ciddi sıkıntılar yaşar.

Ders aldığı Hoca Ali Rıza'nın her türlü etkiden kaçınması ve sadece doğaya yönelmesi konusundaki telkinleri bu uyumsuzluğun nedenleri arasında sayılabilir.

Akademi'de öğrenciyken, İstanbul'a gelen ve kendisi ile tanışma fırsatı bulduğu Fransız neo-empresyonist ressam Paul Signac'ın etkilerini değerlendirecek yeterli veri bulunmamaktadır.

Ancak, daha Akademi'de öğrenci iken verilen eğitim ve sanat anlayışıyla ciddi bir çatışma yaşadığı bilinmektedir. Nitekim eğitim kurallarına uymadığı gerekçesiyle hocası Valeri tarafından şikâyet edilir ve 1907'de diploma sınavında resimleri Osman Hamdi Bey tarafından beğenilmeyerek mezuniyeti bir yıl geciktirilir.

1908'de kendi imkânlarıyla Paris'e gider. Burada kısa bir süre Académie Julian'da Marcel Bachet ve Royer'in atölyesinde çalıştıktan sonra, Ecole Nationale Supérieure'da eğitimini sürdürür. Fernand Cormon'un atölyesindeki çalışmalarından arta kalan zamanlarında açık havada resim yapar.

Hoca Ali Rıza'nın kimseden etkilenmemesi yönündeki öğüdüne hayati boyunca sadık kalan ve bu öğüdü aklının bir köşesinde tutan Nazmi Ziya, bu arada müzeleri gezmekten de geri kalmaz. 1911'de atölye arkadaşı olan Fransız asıllı Marcelle Chevalier ile evlenir.

1914'te yurda dönüşünde İzmir Muallim Mektebi Müdürlüğü ve İstanbul İl Tedrisat Müfettişliği gibi görevlerde bulunur. 1909'da kurulan Osmanlı Ressamlar Cemiyeti, sonraki adıyla Güzel Sanatlar Birliği içerisinde yer alır ve sergilere katılır.

1918'de Sanayi-i Nefise Mektebi'nde müdürlük görevine getirilir. 1921'e kadar süren müdürlüğünün ardından 1925'te iki yıl daha müdürlük yapar. Akademi'deki hocalığı ve devletten aldığı resmi siparişleri yerine getirmekten arta kalan zamanlarında doğayla baş başa kalarak açık havada manzara resimleri üretmeye devam eder.

1937'de, kişisel sergilerin son derece sınırlı olduğu bir dönemde, Akademi'de kapsamlı bir sergi düzenlenir. Resim, heykel, tezyini sanatlar, afiş ve tarihte Karagöz konulu beş ayrı bölümden oluşan serginin resim bölümü sadece sanatçıya ayrılır.

Büyük bir heyecanla çalışmaya koyulur, 300'e yakın resmini yerleştirmek ve asmakla titiz bir şekilde uğraşır. 35 yıllık sanat hayatını ortaya koymaya çalışır. Bu heyecan ve yorgunlukla, sergi açıldıktan kısa bir süre sonra kalp krizi sonucu vefat eder.

Nurullah Berk, 1974'te bir yazısında, "Empresyonizmin Türkiye'deki tek temsilcisidir" derken sözündeki haklılık payı büyüktür. Çünkü bütün yaşamı boyunca yılmadan resimlediği, Boğaz ve Haliç manzaralarındaki resimsel üslup, kuşağı içinde belki de Fransız izlenimcilerinin üslubuna en yakın olandır.

Aynı konuyu, günün değişen ışık ortamında tuvale aktarmayı bir alışkanlık haline getirmiştir. Perspektif ve biçim arayışlarının yanı sıra ışık ve renkle değişik denemeler yapmak onun izlenimcilik anlayışının önemli bir özelliğidir.

'Salacakta Mavnalar'

BEŞ YAŞINDA 60 SERGİ 10 KONFERANS GÖRDÜ

Günümüzden yaklaşık 9 bin yıl öncesine ait arkeolojik eser koleksiyonumuzun yanı sıra, 2009 yılında, Cibali Tütün Fabrikası'na ait belge ve objeleri bünyesine katarak koleksiyonunu zenginleştiren Rezan Has Müzesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin endüstriyel, ekonomik, siyasal ve sosyo-kültürel tarihine ışık tutuyor.

Bu kalıcı iki koleksiyonun dışında günümüz aktif müzecilik anlayışı doğrultusunda özel koleksiyon sergilerine de ev sahipliği yapan müze, Türkiye'nin önde gelen koleksiyonerlerinin daha önce teşhir edilmemiş eserlerini izleyici ile paylaşma fikrinden yola çıkarak, 2007 yılından bu yana çeşitli kültürel etkinlikler düzenliyor.

Bugüne kadar yaklaşık 60 sergi ve 10'a yakın konferansa ev sahipliği yapan müze, özgün sergiler hazırlamayı öncelik alan bir üniversite müzesi olma sorumluluğunu taşıyarak, sanat dünyasına kalıcı eserler bırakmayı hedefliyor.